

Leeuwarden, 17 november 2020

Reactie op het voorstel wijziging van het Vreemdelingenbesluit tot het afschaffen van het eerste gehoor en introductie van het aanmeldgehoor

Geachte staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

Namens de aanmeldcentrum contactpersonen advocatuur (“ACCA’s”), de oren en ogen van de advocaten werkzaam in de aanmeldcentra in Schiphol, Zevenaar, Budel/Den Bosch en Ter Apel geef ik u hierbij onze reactie op uw voornemen tot het wijzigen van de Vb zoals verwoord in uw brief van 10 september jl.

Wij hebben uw voorstel tot wijziging van verschillende artikelen in de Vb bestudeerd en komen tot het volgende commentaar.

Het meest opvallende aan uw voorstel is het afschaffen van het eerste gehoor en het introduceren van het aanmeldgehoor. U wilt daarmee de praktijk in overeenstemming brengen met de regelgeving en u beoogt een efficiëntere asielprocedure.

Sinds de introductie van het aanmeldgehoor is door de advocatuur de nodige ervaring opgedaan met de inhoud van het aanmeldgehoor. In de praktijk blijkt dat voorafgaand aan dan wel op basis van dit gehoor al een keuze wordt gemaakt voor het spoor waarin de asielaanvraag wordt behandeld. In die zin voegt uw voorstel niet veel toe aan de staande praktijk.

Het aanmeldgehoor wordt afgenomen voorafgaand aan de rust- en voorbereidingstijd en voorafgaand aan het moment dat de asielzoeker met zijn advocaat gesproken heeft. Hij gaat dus onvoorbereid en meestal kort na aankomst in Nederland al in gesprek met een ambtenaar van de IND en wordt niet alleen over identiteit, nationaliteit, herkomst, reisroute en documenten bevraagd, maar ook over militaire dienstplicht. Dit zijn allemaal belangrijke aspecten die uiteindelijk bij de beoordeling van de asielaanvraag wordt betrokken.

Tot nu toe heeft de asielzoeker de mogelijkheid tijdens de voorbereiding op de asielprocedure met zijn advocaat (de zgn. dag -1) de inhoud van het aanmeldgehoor te bespreken en daar voor het eerste gehoor aanvullingen en correcties op in te dienen. In het eerste gehoor werden vervolgens de gegevens uit het aanmeldgehoor nog eens geverifieerd, zodat na het eerste gehoor identiteit, nationaliteit, herkomst, reisroute en documenten vast stonden.

Echter, nu u voornemens bent om het eerste gehoor af te schaffen en het aanmeldgehoor uit te breiden met vragen over militaire dienst en de asielmotieven, zijn wij van oordeel dat het aanmeldgehoor niet behoort te worden afgenomen voordat er persoonlijk contact is geweest met de advocaat en de asielzoeker zorgvuldig is voorbereid op de procedure. Zeker nu u in het aanmeldgehoor de asielmotieven al aan de orde wilt stellen, dient een asielzoeker daarop persoonlijk te zijn voorbereid. Dat is niet alleen in het belang van de asielzoeker, maar ook in het belang van een efficiënte en zorgvuldige asielprocedure. Uw doel is immers om tijdig een keuze te maken voor het spoor waarin de asielaanvraag behandeld wordt en of de AA-procedure al dan niet moet worden verlengd. Dan is van belang dat de asielzoeker weet wat van hem verwacht wordt en welke vragen hij kan verwachten. Juist om verderop in de procedure te moeten terugkomen op eerder gemaakte keuzes.

Verder maken wij ons zorgen over de vragen die u wilt stellen over de asielmotieven. Hiermee wordt in feite een begin gemaakt met de inhoudelijke behandeling van de asielaanvraag. Die behandeling hoort thuis in het nader gehoor. Dat gehoor is er op gericht de asielmotieven te achterhalen en wordt gehouden nadat de asielzoeker daarop goed is voorbereid.

De VAJN heeft in haar reactie op uw voorstel ook duidelijk uiteengezet dat het inruilen van het eerste gehoor voor het aanmeldgehoor mogelijk in strijd is met de Procedurerichtlijn. Wij verwijzen hier naar die reactie. Ook de NOVA heeft zich kritisch uitgelaten over de voorgestelde wijziging.

Door al in het aanmeldgehoor te vragen naar het asielrelaas, dient de asielzoeker voor dat gehoor te worden voorbereid op de procedure. Daarom pleiten wij ervoor om de voorbereiding op de asielprocedure naar voren te halen. In de praktijk betekent dat dus dat de dag -1 voor het aanmeldgehoor moet worden georganiseerd. Dit vergt aanpassingen aan de planning en koppeling van de advocaat aan de asielzoeker. Wij stellen voor dat de asielzoeker zo vroeg als redelijkerwijs mogelijk gekoppeld wordt aan zijn rechtsbijstandverlener, zodat hij tijdig op het aanmeldgehoor kan worden voorbereid. In overleg met de Raad voor Rechtsbijstand dient bekeken te worden wanneer de asielprocedure begint en wanneer het aanmeldgehoor gehouden wordt.

Wij adviseren u de voorgestelde wijziging van het Vb alleen uit te voeren als ook de tijdige rechtshulp aan de asielzoeker is gegarandeerd, zodat hij niet in het aanmeldgehoor voor onaangename, onbedoelde en onherstelbare verrassingen komt te staan.

Namens de ACCA's Monique Muller en Hans Eizenga, teken ik,

Met vriendelijke groet,

Herman Gerbrandy

mr. Herman Gerbrandy

Westersingel 20, 8913 CL Leeuwarden
T 058 302 00 20 M 06 43 04 48 89
F 058 212 80 06 E gerbrandy@utensadvocaten.nl
I www.utensadvocaten.nl